

Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach na neverejnom zasadnutí senátu 3. apríla 1997 predbežne prerokoval podnet na začatie konania [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Adrienu Vysudilovou, Trnava, Vajanského 24, vo veci porušenia jej základných práv podľa čl. 13 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 4 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd postupmi a rozhodnutiami orgánu samosprávy mesta Trnava, ako aj Okresného úradu v Trnave a takto

r o z h o d o l :

1. Podnet [REDAKOVANÉ] v časti namietajúcej porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd o d m i e t a ako zjavne neopodstatnený.

2. Podnet [REDAKOVANÉ] v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 4 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd o d m i e t a z dôvodu svojej nepríslušnosti na prejednanie veci.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) dostal 9. decembra 1996 podanie [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], zastúpenej

JUDr. Adrienu Vysudilovou, advokátkou, Trnava, Vajanského 24, označené ako: „Návrh na začatie konania o prijatí podnetu“. Z jeho obsahu vyplynulo, že Mestské zastupiteľstvo v Trnave 10. júna 1991 rozhodlo o pridelení bytu do osobného užívania pisateľky podnetu (ďalej len „navrhovateľka“) (rozhodnutie Mestského zastupiteľstva č. 1034/90) potom, čo si na základe svojej žiadosti z roku 1990 a s využitím vlastných finančných prostriedkov upravila priestor nevyhovujúci na bývanie na jednoizbový byt. V priebehu roku 1992 však obytno-prevádzkový dom, v ktorom sa nachádzal aj byt navrhovateľky, mesto Trnava predalo Slovenskej sporiteľni na prevádzkové účely. V dôsledku nadobudnutia účinnosti zákona č. 509/1991 Zb., ktorým sa menil a dopĺňal Občiansky zákonník, t. j. od 1. 1. 1992 sa navrhovateľkino osobné užívanie bytu „ex lege“ zmenilo na jeho nájom (§ 871 ods. 1 zákona) a do tohoto nájomného vzťahu (a na strane prenajímateľa) vstúpila Slovenská sporiteľňa podľa § 680 ods. 1 zákona č. 509/1991 Zb. Na základe nájomného vzťahu a po nadobudnutí účinnosti zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov uzavrela navrhovateľka so Slovenskou sporiteľňou zmluvu o budúcej kúpnej zmluve k bytu. Keďže Slovenská sporiteľňa a. s. (po svojej transformácii v marci 1994) nespĺnila dobrovoľne záväzok z nej plynúci, navrhovateľka sa žalobou pred Okresným súdom v Trnave (konanie stále trvá) dožaduje prikázania jeho plnenia súdnym rozhodnutím.

V priebehu roku 1993 (resp. prvej polovice roku 1994 - termín nešpecifikovaný) však Slovenská sporiteľňa podala podnet na Okresnú prokuratúru v Trnave so žiadosťou o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia Mestského zastupiteľstva Trnava o pridelení bytu do osobného užívania navrhovateľky. Mesto Trnava protestu Okresnej prokuratúry v Trnave vyhovel a svojím rozhodnutím č. eu-1786/94/To z 27. septembra 1994 svoje pôvodné rozhodnutie o pridelení bytu do osobného užívania zrušilo. Toto rozhodnutie potvrdil i Okresný úrad v Trnave svojím rozhodnutím z 5. júna 1995 č. PRA 95/01925. Navrhovateľka sa obrátila aj na krajský súd, ktorý v správnom konaní vec (rozhodnutie) preskúmal, ale ponechal ho v platnosti. Okrem toho využila možnosť preskúmať zákonnosť tohoto rozhodnutia aj prostredníctvom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, ale neúspešne. Na základe uvedeného navrhovateľka požiadala, aby ústavný súd po prijatí jej podnetu na ďalšie konanie rozhodol, že: „Konaním orgánu samosprávy - Mesto Trnava,

č. k. eu1786/94/To rozhodnutím zo dňa 27. septembra 1994 a konaním orgánu štátnej verejnej správy Okresného úradu v Trnave, č. k. PRA 95/01925 rozhodnutím zo dňa 5. júna 1995 došlo k porušeniu práva navrhovateľky priznaného jej článkom 13 ods. 1, článkom 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj ústavného zákona č. 23/1991 Zb. Listiny základných práv a slobôd článku 4 ods. 1 a čl. 36 ods. 1“. V časti zdôvodňujúcej potrebu prijatia takéhoto rozhodnutia ústavného súdu navrhovateľka uviedla, že: „Rozpor s ústavou a ústavným zákonom spočíva v tom, že povinnosti možno ukladať iba na základe zákona, teda zákona platného v čase vydania rozhodnutia a platného zákona zverujúceho právomoc príslušnému správnomu orgánu“. Ďalej v zmysle § 871 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa osobné užívanie bytu zmenilo zo zákona na nájom, a tým rozhodovanie o vzniku, zmene a zániku práv prešlo do právomoci občianskoprávneho súdnictva. Takto prišlo k odňatiu mi možnosti zaručenej ústavou a tiež citovaným ústavným zákonom domáhať sa ochrany svojich práv na súde a súčasne k odňatiu zákonnému sudcovi, príslušnému I. stupňovému súdu. Navrhovateľka preto ďalej uviedla, že ako: „jediný spôsob dosiahnuť ochranu môjho ústavného práva prejednanie veci pred súdom podľa § 80c Občianskeho súdneho poriadku vidím v použití článku 130 ods. 3 Ústavy a par. 18 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z.“

I.

Ústavný súd je podľa čl. 130 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky oprávnený konať o podnetoch, ktorými fyzické alebo právnické osoby namietajú porušenie svojich práv. Z konania o podnetoch nie je možné vylúčiť ani postup všeobecných súdov Slovenskej republiky, pokiaľ v jeho dôsledku došlo k porušeniu základného práva alebo slobody fyzickej alebo právnickej osoby ako účastníka súdneho konania (čl. 46 až 50 Ústavy Slovenskej republiky) a pokiaľ tomuto základnému právu alebo slobode neposkytuje právny predpis Slovenskej republiky žiadnu ochranu využitím opravného prostriedku. Pri predbežnom prerokovaní každého podnetu ústavný súd skúma jeho zákonom predpísané náležitosti upravené v § 20 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona č. 293/1995 Z. z., ako aj prípadné dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného

zákona. Jednou z podmienok, ktoré ústavný súd skúma pri predbežnom prerokovaní podnetu je, či tento nie je zjavne neopodstatnený. Ako ústavný súd už viackrát rozhodol v prípadoch podnetov fyzických alebo právnických osôb (odlišných od ústavných činiteľov): „Jedným z dôvodov odmietnutia podnetu je jeho zjavná neopodstatnenosť, ktorú možno vysloviť v prípade, ak Ústavný súd Slovenskej republiky nezistí priamu príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal pisateľ podnetu“ (I. ÚS 53/96, I. ÚS 62/96, I. ÚS 75/96, I. ÚS 20/97).

1. Ústavný súd preto v prvej časti preskúmal opodstatnenosť predloženého podnetu v naznačenom smere, t. j. existenciu príčinnej súvislosti medzi označeným postupom a rozhodnutiami orgánu samosprávy mesta Trnava z 27. septembra 1994 (č. k. eu-1786/94/To) a Okresného úradu v Trnave z 5. júna 1995 (č. k. PRA 95/01925) so základnými právami, porušenie ktorých navrhovateľka namietala, t. j. s právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právom nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Navrhovateľka totiž uviedla, že v dôsledku označeného postupu, ako aj rozhodnutí orgánu samosprávy mesta Trnava a Okresného úradu Trnava: „prišlo k odňatiu mi možnosti zaručenej ústavou a tiež citovaným ústavným zákonom domáhať sa ochrany mojich práv na súde a súčasne k odňatiu zákonnému sudcovi, príslušnému I. stupňového súdu“. Ústavný súd preto zisťoval, či existuje príčinná súvislosť medzi označenými postupmi a rozhodnutiami samosprávneho a štátneho orgánu so základnými právami, porušenie ktorých navrhovateľka namietala a došiel k záveru, že takáto príčinná súvislosť medzi nimi neexistuje. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sa každý môže domáhať zákonom stanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, pričom podrobnosti súdnej ochrany ustanoví zákon. Nevyhnutným predpokladom poskytnutia súdnej ochrany je však taký prejav fyzickej alebo právnickej osoby, ktorým sa domáha jej poskytnutia, napríklad vo forme návrhu na začatie konania, žaloby a pod. K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky preto dochádza v prípade, keď sa „každý“ (a zákonom stanoveným postupom) domáhal svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, ale súdna ochrana tomuto právu napriek tomu poskytnutá nebola. Súdna ochrana v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy predpokladá

predošlé uplatnenie zákonom stanoveného postupu, ktorým sa oprávnená osoba domáha svojho práva (jeho ochrany) na súde. Uvedený postup je aj základom pre uplatnenie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Navrhovateľka vo svojom podnete uviedla, že k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky došlo postupom a rozhodnutiami samosprávneho orgánu a orgánu štátnej správy, avšak bez toho, že by si svoje právo bola uplatňovala zákonom stanoveným postupom na súde. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že k súdnemu preskúmaniu správnych rozhodnutí v jej veci došlo, a to v súlade s čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Označené postupy a rozhodnutia orgánu samosprávy mesta Trnava a Okresného úradu v Trnave vo veci navrhovateľky preto nemajú žiadnu súvislosť s jej základnými právami podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, porušenie ktorých namietala a už vôbec jej neodnímajú možnosť uplatniť si právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Z podnetu navrhovateľky tiež nevyplývalo, že si žalobou na príslušnom súde podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku uplatnila svoje právo na súdnu ochranu, t. j. domáhala sa určenia toho, či tu určitý právny vzťah je, a to ten, založený na zmluve o nájme bytu medzi ňou a Slovenskou sporiteľňou a. s. Napriek uvedenému však v podnete uviedla, že toto právo jej „bolo odňaté“.

Keďže čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd sú obsahovo totožné s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ústavný súd z uvedených dôvodov odmietol podnet [REDAKOVANÉ] v časti namietajúcej porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd ako zjavne neopodstatnený podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. v znení zákona č. 293/1995 Z. z.

2. Navrhovateľka vo svojom podnete tiež namietala, že označeným postupom, ako aj rozhodnutiami orgánu samosprávy mesta Trnava, ako aj Okresného úradu v Trnave došlo aj k porušeniu čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 4 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, v súlade s ktorými povinnosti možno ukladať len na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv

a slobôd. K zdôvodneniu tejto časti svojho podnetu navrhovateľka uviedla, že: „Rozpor s Ústavou a ústavným zákonom spočíva v tom, že povinnosti možno ukladať iba na základe zákona zverujúceho právomoc príslušnému správne mu orgánu“, pričom v danom prípade správny orgán postupoval len na základe procesnej, ale nie aj hmotnoprávnej normy. Ústavný súd aj v tejto časti podnet navrhovateľky predbežne prerokoval a odmietol ho z dôvodu svojej nepríslušnosti. Ako v prípade konania o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky, tak aj v prípade konania o podnetoch podľa čl. 130 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky poskytuje ústavný súd ochranu základným právam a slobodám fyzických a právnických osôb len vtedy, ak im už iný orgán (predovšetkým súdny) neposkytuje žiadnu ochranu využitím opravného prostriedku. Navrhovateľka uviedla, že ochrany svojho základného práva podľa čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sa domáhala v správnom súdnictve podľa § 247 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku, hoci neúspešne. Súd v správnom súdnictve a z úradnej povinnosti však skúma nielen splnenie podmienok konania a prípustnosť žaloby, ale aj to, či príslušný správny orgán konal v medziach svojej kompetencie. Príslušnosť všeobecného súdu poskytnúť ochranu základného práva navrhovateľky podľa čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky však vylučuje ďalšie konanie ústavného súdu o ňom. Z uvedeného dôvodu bol podnet [REDAKOVANÉ] v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 4 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd odmietnutý pre nepríslušnosť ústavného súdu na prejednanie veci podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona č. 293/1995 Z. z.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. apríla 1997

Za správnosť vyhotovenia:

[REDAKOVANÉ]

JUDr. Richard R a p a n t
predseda senátu